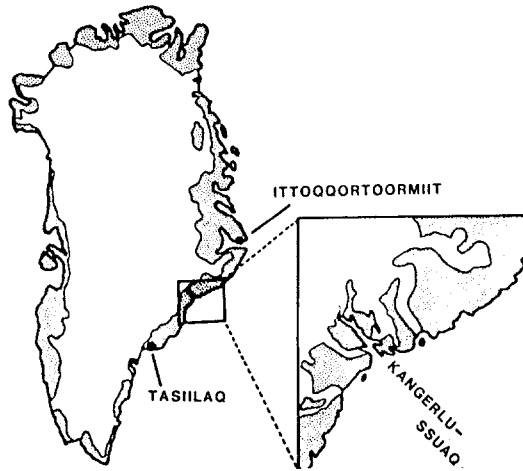

Guld i Østgrønland

Af C. Kent Brooks

Det canadiske prospekteringsfirma »Platinova Resources Ltd« med finansiel opbakning fra »Corona Corporation«, et af de ledende selskaber inden for guldefterforskning og -udvinding i Nordamerika, er på tredje år i gang med et intensivt feltprogram i Grønland. Det forventes at føre til åbningen af en guldmine i verdensklasse inden for de kommende år.

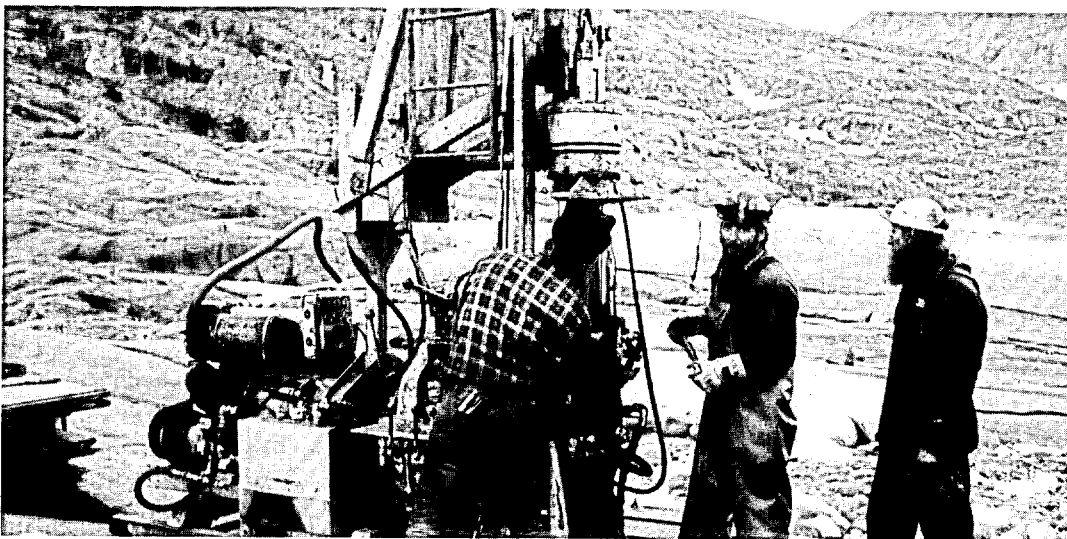
Aktiviteten foregår ved Skærgården, et blandt geologer velkendt bjergarts-kompleks ved munden af Kangerlussuaq, der ligger cirka midtvejs mellem Ammassalik og Ittoqqortoormiit/Scorebysund, Østgrønland.

Der blev fundet spor af guld i 1986 under en rutinemæssig undersøgelse af vandløbssedimenter. I sommeren 1987 fulgte man disse spor og fandt forhøjede guldverdier i visse bjergarter i fjeldene. Disse blev videre undersøgt i 1988, hvor det blev konstateret, at de høje guldverdier forekommer i en sammenhængende horisont med en udstrækning på mindst 25 km². Økonomisk betragtet er det forekomstmønster særlig gunstigt for minedrift, dels fordi guldmængden

forholdsvis nemt kan udregnes, hvorved den indsatsmæssige risiko kan vurderes, dels og ikke mindst fordi guldet kan udvindes, uden at der skal brydes store mængder fjeld, som ikke indeholder malm, hvad der ville medføre spild af ressourcer.

I 1989 er der investeret omkring 1 million US dollars i projektet. Der er, blandt andet, blevet boret 11 huller med diamantbor på op til 500 m's dybde for at følge fortsættelsen af malmhorisonten nedad i undergrunden. Det skønnes, at der er basis for en mine, der kan producere så meget som 400.000 troy ounce guld (1 troy ounce = 31,10 gram), svarede til omkring 12 tons guld om året. En mine af dette format er blandt de største i verdensskala; det er besluttet, at programmet skal fortsætte i 1990.

Guldprisen har været præget af store svingninger i de senere år; men eksperter mener, at guldet på længere sigt stort set vil bevare sin nuværende værdi. Indtil begyndelsen af 1970'erne var guldprisen fastsat ved lov i USA til 35 dollars pr. ounce. Men efter ophævelsen af denne lov og oliekrisen kom priserne hur-

Boredstyr under nedtagning for flytning til anden lokalitet i området, september 1989.
Foto: Jørgen Taagholt.

tigt op på over 100 dollars pr. ounce og nåede i en kort periode 800 dollars pr. ounce. I den senere tid har der været to perioder med priser helt ned til 300 dollars, men i det sidste år har prisen været mellem 350-400 dollars pr. ounce. Guldprisen er afhængig af mange forhold, heriblandt især verdenspolitisk og -økonomisk stabilitet; i kriseperioder har guldprisen en tendens til at stige voldsomt. Nok den mest usikre faktor er Sovjetunionen, der sammen med Sydafrika producerer størsteparten af guld på verdensbasis. Problemet er, at ingen i Vesten ved, hvor stor Sovjetunionens produktion er. Vi ved kun, at der sælges meget guld til Vesten, og at mængden svinger alt efter Sovjetunionens behov for vestlig valuta. Resten bliver formodentlig gemt som en slags opsparing, der udgør en trussel mod stabiliteten af guldprisen derved, at Sovjetunionens guld pludselig kan blive eksporteret til Vesten. I de senere år har guldeksport

fra Sovjetunionen været faldende; det tyder på, at beholdningen er brugt op.

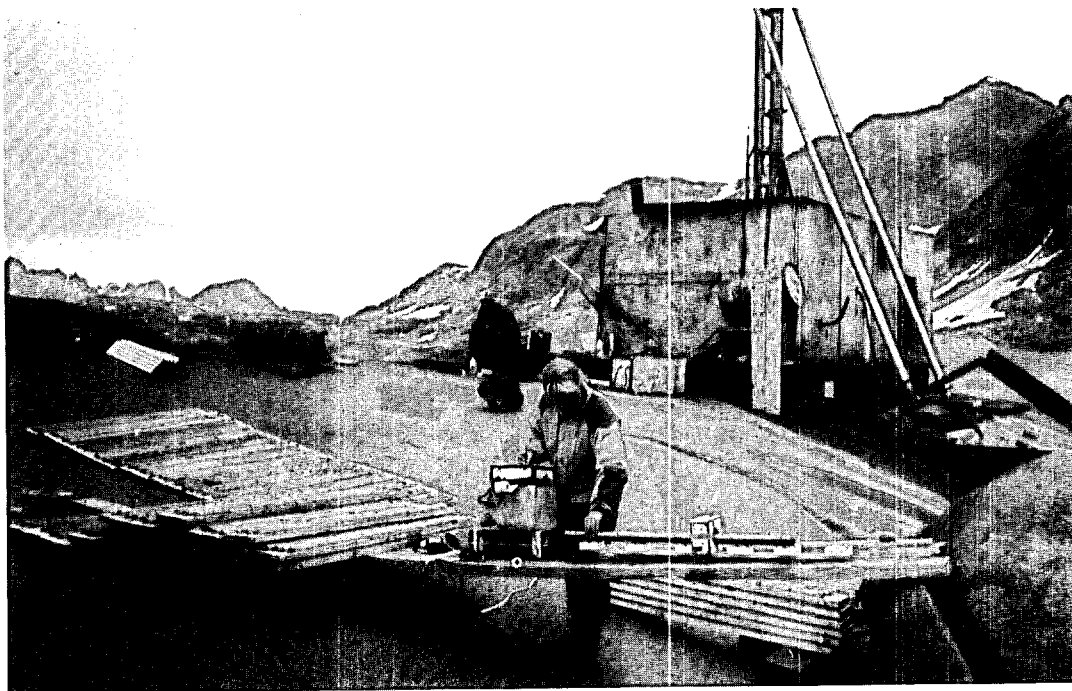
Med de nuværende priser vil guld udvundet fra Skærgårdskomplekset få en værdi på over 300 millioner dollars om året forudsat, at den brydes over 15 år. Dette vil ikke altsammen være overskud, da beløbet også skal dække omkostningerne forbundet med minedriften samt skat til staten. Størrelsen af disse udgifter kan ikke beregnes på så tidligt et tidspunkt, men 250 dollars pr. ounce er ikke et urimeligt skøn for selve driftsomkostningerne, vurderet ud fra andre og lignende guldminer. Dette ville give et pænt overskud til investorerne efter skønnet skat er fratrukket på omkring 60 millioner dollars, eller 500 millioner kroner om året. Dertil kommer betydelige ekstra indtægter fra palladium og platin, der findes sammen med guld, men ikke er taget med i disse beregninger. Det lyder af meget, men man skal huske på, at investorerne har

satset over 100 millioner i projektet, inden de havde den ringeste sikkerhed for, at guldsporene ville føre til fund af en brydeværdig forekomst. Så meget koster forundersøgelserne, herunder udgifter til feltudstyr, så som helikopter og varme telte, til lønninger til højt kvalificerede geologer, der også er bjergbestigere, og til avancerede laboratorieundersøgelser, som foregår sideløbende med feltarbejdet og er betinget af ugentlig flytransport af bjergartsprøverne. Det er kun, hvis der er udsigt til store gevinster, at nogen vil sætte så mange penge på spil. I praksis er det en del af indtægten fra miner, som er kommet i gang, der finansierer eftersøgningen af ny miner.

Det grønlandske Hjemmestyre burde være meget interesseret i fremtidig minedrift på grund af de store pengesum-

mer, der vil tilfalde det offentlige gennem afgifter og skat. Samtidig bliver der åbnet for beskæftigelsesmuligheder for et stort antal mennesker, hvilket i sig selv betyder en stigning i skatteindtægter, samt muligheder for uddannelse og oplæring i forskellige fag direkte eller indirekte tilknyttet minearbejde. Dette kan blive det økonomiske og videnmæssige grundlag for en højere uddannelse for unge grønlandere, som måtte være interesserede.

En mineaktivitet ved Kangerlussuaq kan kun startes på grundlag af en koncession fra Råstofforvaltningen for Grønland, der efter politisk indstilling fastsætter afgifter, betingelser og krav. Selv om det besluttes at etablere en mine i Skærgården nu, er der langt igen, førend den kan sættes i gang. Først skal

Platinovas boreudstyr og borekerner, Skærgaard Intrusionen, september 1989. Foto: Jørgen Taagholt.

området kortlægges i detaljer, så der ingen tvivl kan være om forekomstens størrelse. I den forbindelse vil der blive udført flere diamantboringer og senere underjordiske udgravninger. Det skal undersøges, hvordan minen bedst kan konstrueres, hvordan de unyttige stenmasser kan skaffes af vejen, og hvordan der kan laves knuseværk, beboelse, strømforsyning og en havn til udskibning af malmkoncentratet.

På nuværende tidspunkt ved man, at minen skal være underjordisk, dvs. ikke et åbent brud, at guldet er forholdsvis nemt at udskille, og at de tiloversblevne mineraler ikke er særlig giftige for miljøet.

Selv om Grønland set med danske øjne er et barsk sted, er Østgrønland ikke værre med hensyn til minedrift end

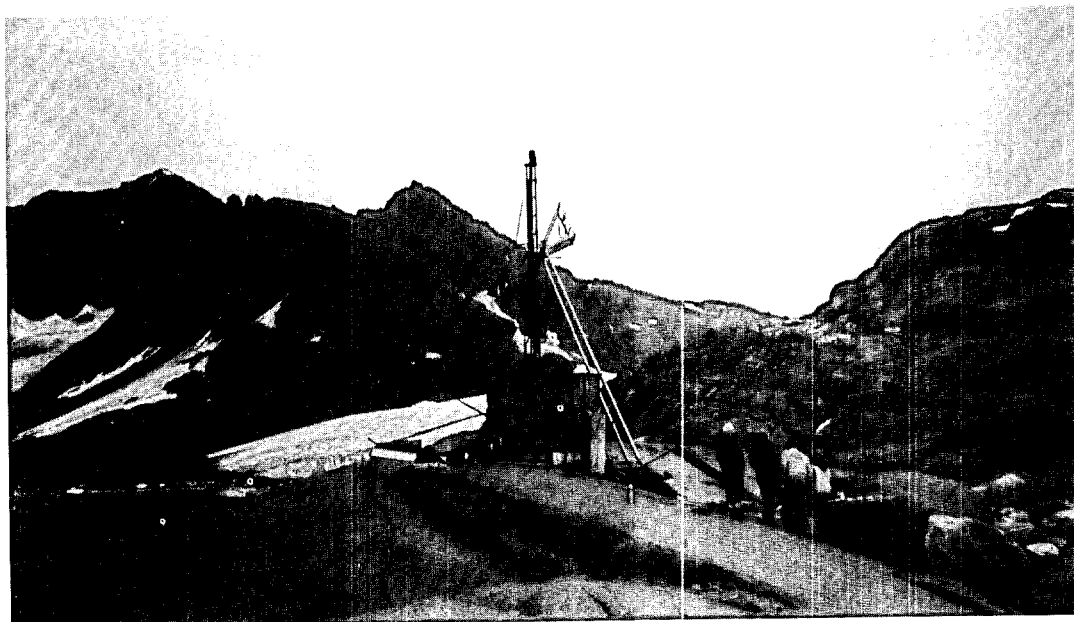
mange andre steder, hvor miner er blevet anlagt, som for eksempel i tropiske områder med voldsom nedbør og bjergrigt terræn. Skærgården ligger på kysten og kan besejles mindst tre måneder om året, og vejret er relativt stabilt.

En måske uheldig side af sagen er, at forekomsten ligger tæt ved det eneste beboede sted på den 800 km lange kyststrækning. Men det er muligt, og måske også at foretrække set fra andre synspunkter, at lave minegangen fra Mikis Fjord, med mineby og deponering af knuserester på denne side af bjerget, således at der næsten ingen forstyrrelse bliver ud til Kangerlussuaq, hvor bopladsen ligger på Skærgård Halvøen.

Skærgården er en klassisk lokalitet for geologer over hele Jorden. Den blev beskrevet af englænderne L. R. Wagner og

Geologiske prøver knuses og sendes til Canada for analyse. Foto: Sødalen, september 1989, Jørgen Taagholt.

Platinovas diamantboringer på Skærgaard Intrusionen, september 1989. Foto: Jørgen Taagholt.

W. A. Deer, professorer ved henholdsvis Oxford og Cambridge, i 1930'erne. Gennem snart 20 år har en gruppe fra Københavns Universitet, økonomisk støttet af Statens Naturvidenskabelige Forskningsråd, arbejdet i området, i de seneste tre år i nært samarbejde med »Platinova Resources Ltd«. Der er her tale om et udmærket eksempel på, hvordan ren grundforskning gennem et langt tidsrum kan føre til økonomisk vigtige resultater.

Skærgårds-forekomsten er en helt ny type guldforekomst, hvad der gør opdagelsen endnu mere interessant. Det bliver nødvendigt at sætte langt stærkere ind forskningsmæssigt, end der har været midler til hidtil, for at få indsigt i, hvordan guldforekomsten er opstået, og derved skønne muligheden for tilstedeværelse af flere forekomster af samme type. Danmark burde være i forreste

række med en sådan indsats. Fra udenlandsk side er der allerede vist betydelig og stigende interesse; fra dansk side har interessen hele tiden været til stede, dog hæmmet af begrænsede midler.

Skærgårds-komplekset er en del af den såkaldte Østgrønlandske Tertiærprovins, hvor der var en kraftig vulkansk aktivitet for omkring 50 millioner år siden i forbindelse med Nordatlantens dannelse. Der er konstateret flere andre værdifulde malmforekomster i samme område. Således er der molybdæn, som har været kendt længe; og for nylig blev der fundet spor af platin og palladium. Sidstnævnte kan komme til at opnå høje priser i de kommende år, fordi det indgår som den aktive komponent i bilkatalysatorer, der i stigende grad vil blive anvendt for at nedsætte forureningen.